

Dış Politika

(Liberal Demokrat Parti Programı'na açıklık kazandırmak amacıyla, Genel Başkan Besim Tibuk tarafından 8 Eylül, 1994 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "LDP'nin Türkiye Dış Politikası" konulu Basın Sohbeti ses kaydının deşifre edilmiş metnidir.)

Hoş geldiniz.

Bugün sizlere Liberal Demokrat Partinin ülkemizin dış politikasına bakışını izah etmek istiyorum. Sonra da sorularınızı yanıtlayacağım.

Türkiye Dünya İçin Önemlidir

Bizim görüşümüze göre **Türkiye dünya politikasında büyük ağırlığı olan bir ülkedir.** Bu, Türkiye'nin ekonomik durumundan, hangi siyasi partinin iktidarda olduğundan bağımsız bir gerçektir.

Bir ülkenin gücü, coğrafi konumu, öz kaynakları ve diğer birçok varlığının dünya politikasına olan etkilerinin bütünüdür. **Biz Türkiye'yi dünyanın en önemli üç, beş ülkesinden birisi olarak görüyoruz ve bu düşünce ile, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler'in veto hakkı olan tabii üyesi olması gereğine inanıyoruz.**

İlk önce bu konu üzerinde durmak istiyorum çünkü, bu konu programımızda da önemli bir madde olarak yer almaktadır.

Türkiye Birleşmiş Milletler'in Veto Hakkı Olan Tabii Üyesi Olmalıdır

Birleşmiş Milletler II. Dünya Savaşı'nın sonunda galip devletler tarafından kurulmuş bir örgüttür. **Burada, gerçekçi olsun diye, büyük ülkeler daha ağırlık sahibi olsun diye, Güvenlik Konseyi'nde beş ülkeye veto hakkı verilmiş durumda:** ABD, savaşın galibidir; İngiltere, çok başarılı bir performans göstermiştir; Rusya, büyük bedel ödemiştir ve harbin galibidir. Fakat, Fransa'nın ne savaşta başarısı olmuştur, ne de, kurtuluşunda direnişçilerinin birkaç propagandası dışında, varlık göstermiştir. Malûm, bir de Çin vardır bu beş ülkenin arasında.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi için Türkiye özellikle, Fransa ve Çin'den daha önemli bir ülkedir.

Üstelik, Türkiye'nin önemi 1945'den bu yana azalmamış, artmıştır. Neden?

1. Türkiye bugün Orta Doğu petrol rezervlerinin hemen yanı başında yer almaktadır. II. Dünya Savaşı'nda kimsenin Orta Doğuda bu kadar büyük petrol rezervi olduğundan haberi yoktu. Rezerv henüz bulunmamıştı ve petrolün stratejik önemi gündemde değildi.

2. Komünizmin çöküşünden sonra tüm Kafkaslar, Balkanlar, Ukrayna, Rusya için Türkiye bir ticaret alanı haline gelmiştir.

Bu gerçekler şunu göstermektedir:

Birleşmiş Milletler şayet Türkiye'yi veto hakkı olan daimi üye olarak alırsa, kendisi kazanacaktır. **Birleşmiş Milletler'in Türkiye'ye ihtiyacı vardır.**

Biz içeriden Türkiye'nin gücünü tam olarak göremiyor, idrak edemiyoruz. Türkiye'ye dışarıdan, dış perspektiften bakmak lâzım.

Türkiye'nin dünya üzerindeki durumu, İstanbul'da Galata Köprüsü, Karaköy ve Eminönü meydanlarının sahibi olmaya benzer.

Bugün, Galata Köprüsü, Eminönü ve Karaköy meydanlarının sahibi olan kimse, cebinde parası olmasa da, çok itibarlıdır çünkü, İstanbul'un "mekik" yerini kontrol etmektedir.

NATO Caydırıcı Güç Olarak Birleşmiş Milletler'in Emrine Verilmelidir

Önemli olarak değerlendirdiğimiz bir başka konu, Birleşmiş Milletler'in güçlendirilmesi ve NATO'nun caydırıcı bir güç olarak, bu örgütün emrine verilmesi görüşümüzdür.

NATO dünya tarihinin en başarılı ittifak örgütüdür. Tek bir silah kullanmadan, caydırıcı gücü ile çok çetrefilli zamanlarda iki büyük bloğu barış içinde tutmuştur.

Dünya barışı NATO'ya çok şey borçludur. NATO'nun tek askeri harekâtı Bosna'da olmuştur; görev sahası dışında birkaç uçak düşürmüştür, o kadar. Demek ki, NATO organizasyonu ile, uyumu ile çok etkin ve güvenilir bir teşkilâttir.

Öte yandan, dünya ufalmaktadır. Dünyada açlık, haksızlık, insanların yok yere ölmesi, zulüm görmesi söz konusu olunca artık kamu vicdanı kanamakta ve büyük kamuoyu baskısı oluşmaktadır.

Bunun en büyük nedeni, işte şu karşımda duran kameralar yani, televizyondur.

Ufalan dünyamızda artık herhangi bir yerde cereyan eden haksızlığın, zulmün "Bana etkisi yok, bana dokunmaz" şeklinde algılanması mümkün değildir. Bir bakıyorsunuz Somali'ye, Ruanda'ya asker gitmiş insanlık dışı olayları önlemek için.

İşte bu konuda hazır kuvvet olarak duran NATO'yu Birleşmiş Milletler'in emrine vermek suretiyle birçok sorun daha doğmadan önlenabilir görüşünderiz. Her ülke bilecektir ki, NATO'nun müdahale yetkisi ve gücü vardır. Dolayısıyla, sorunlar başlamadan, çözümlenebilecektir.

Liberal Demokrat Parti Komşu Doktrini

Türkiye ile ilgili olarak çok önemli bir diğer politikamız, komşularımızla ilgilidir. Liberal Demokrat Parti olarak, biz Türkiye'ye yeni bir doktrin öneriyoruz, tıpkı 1820 Monroe Doktrini gibi. Doktrinin esası şudur:

Türkiye sınır komşularına karşı birinci derecede sorumludur. Komşularımızdaki herhangi bir problem -- ekonomik çöküntü, askeri darbe, iç veya bir başka ülkeyle savaş, vb -- ile ilgili olarak Türkiye, herhangi bir dünya ülkesi kadar sorumluluk üstlenmelidir.

Bu ne demektir?

Örneğin, Bulgaristan'daki bir soruna eğer Rusya müdahale ediyorsa, Türkiye'nin de en az Rusya kadar müdahale hakkı olmalıdır. Ya da, Ermenistan'daki bir soruna şayet ABD müdahale ediyorsa, buraya müdahalede Türkiye'nin de, en az ABD kadar, hakkı olmalıdır.

Biz Türkiye'nin sınırlarındaki herhangi bir sorunun Türkiye'siz çözümünü kabul etmiyoruz.

Bu noktada reel politik olarak bir hususu hatırlatmak isterim: **Eğer dış politika gerçek güç üzerine oturmazsa, çöker. Gerçek güç üzerine oturan dış politika netice verir.**

Gerçek güç nedir?

Gerçek güç, Türkiye'nin bölgedeki konumudur ve Türkiye bu bölgedeki en güçlü ülkedir.

Çevremizdeki güç dengelerine bakarsanız, görürsünüz ki, ülkemiz 1699 Karlofça Anlaşması'ndan bu yana bu kadar güçlü olmamıştır. İran çökmüştür. Irak çökmüştür. Suriye çökmüştür.

Siz bizim TBMM'den ödenek kopartmak isteyen Savunma Bakanı'na bakmayın... "Efendim, etrafımız yanıyor, bize daha çok para lâzım", diyen. Aynı sözleri Pentagon da söylüyordu ABD Kongresi'ne... "Rus Ordusu çok kuvvetli" diye haberler yayıyordu ki, daha fazla tahsisat alsın, destroyer yapsın, uçak filosunu yenilesin!

Reel olarak bu bölgede en güçlü ülke, Türkiye'dir. Sonra, İsrail gelir. **Bu bölgede dinamik ordusu olan, vurucu kapasite sahibi tek ülke, Türkiye'dir ve Türkiye bu gücünün bilincinde olmak zorundadır.**

Liberal Demokrat Parti'nin komşuları için önerdiği doktrin bazılarına müdahaleci ya da hegemonyacı gelebilir. Bu konu ile ilgili olarak programımızda yer alan şu cümle, işin püf noktasıdır:

"TC bu sorumluluk ve yetkiyi isterken, komşularına kesin sınır garantisi verecektir."

Biz toprak istemiyoruz çünkü, topraklarımız Türk halkına fazlasıyla yeter. Biz etrafımızda sorun istemiyoruz, dost istiyoruz. Dostumuzun huzurlu olmasını istiyoruz.

Komşularımız konusunda bütün dünya bilmelidir ki, Türkiye ile anlaşma yapmadan, komşularımıza herhangi bir müdahale söz konusu olamaz.

Elen Cumhuriyeti

Komşularımız derken, Yunanistan konusuna gelmek istiyorum çünkü, bu komşumuz ile birden çok sorun yaşıyoruz. Bir kere biz, bundan böyle, Yunanistan'ı "Elen Cumhuriyeti" olarak anmak istiyoruz. Malûm, Yunanlılar kendilerinden Elen Cumhuriyeti olarak söz ediyorlar. Madem ki, bu ülke kendisini Elen Cumhuriyeti olarak tanıtıyor, bizim de "Yunanistan" dememiz yanlıştır.

Hatırlayacaksınız, Habeşistan İmparatoru el Selasiye Türkiye'yi ziyaretinde, "Benim ülkem için bundan böyle Etiyopya adını kullanın" demişti ve 2000, 3000 yıllık Habeşistan birden, bire "Etiyopya" olmuştu.

Biz Elen Cumhuriyeti ile ilişkileri Türk dış politikasının 'kilidi' olarak değerlendiriyor; Elen Cumhuriyeti ile dost olmayı, dost kalmayı bir zorunluluk olarak değerlendiriyoruz. Bu dostluğun niteliğini ise, iki "kardeş" in dostluğu olarak tanımlıyoruz.

Elenler ile Türkler gerçek kardeş iki millettir. "Gerçek kardeş" ten kasıt, fiili kardeşliktir. Malûm, Anadolu'ya gelen Türklerin bir kısmı -- Gagavuz Türkleri gibi -- Grek Ortodoks olmuştur, Ortodoks isimleri almıştır. Bunlar mübadele ile Yunanistan'a gitmişler; bir bölümü de Müslüman olmuş, Müslüman ya da Türk isimleri almış, mübadele ile Türkiye'ye gelmiştir. Diyeceğim, biz farkında olmadan karıştık.

Size, 400...500 yıl bir arada yaşadık edebiyatı yapmıyorum çünkü, fiili kardeşlikten söz ediyorum. İsrail ile Filistin de kardeşlerdir. Ne acıdır ki, bütün sorunlar da kardeşler arasında çıkar. Birbirlerini tanımayan insanlar arasında problem çıkmaz ki!

Liberal Demokrat Parti, Türkiye'nin Elen Cumhuriyeti'ne bakışının "Büyük devlet" bakışı olması gerektiğine inanmaktadır yani, rahatlatıcı, güven verici bakış. Rahatlatmanın içinde, yukarıda sözünü ettiğim sınır garantisi yatıyor. **Elen Cumhuriyeti ile bir saldırmazlık paktı yaparak, sınırlarını tanıdığımızı dair güvence vermek, onları rahatlatmaz zorundayız.**

Şunu unutmamak gerekir ki, **Elen Cumhuriyeti bize göre çok küçük bir ülkedir. Biz çeşitli**

açılardan çok daha güçlüyüz ve askeri açıdan da önemli bir tehdit oluşturuyoruz. Tehdit altında tuttuğunuz bir ülke ile dost olamazsınız; nasıl ki, tehdit altında tuttuğunuz bir insanla dost olamayacağınız gibi! Türkiye'nin her şeyden önce bu tehdidi ortadan kaldırması lâzım.

Bazılarınız bize kızacaklardır; "Yunanistan bağılıyor, çağırıyor, siz nasıl böyle konuşursunuz" diye ama, lütfen unutmayın ki, biz güçlü olan tarafız.

Türk-Yunan İlişkilerindeki Hatalar

Şimdi, bugün için Türk-Yunan ilişkilerinde tesbit ettiğimiz bazı hatalardan söz etmek istiyorum.

Türk-Yunan dostluğu ile ilgili olarak bir sürü lâf ediliyor ama, son satırda hep "Kızarsak adalara çıkarız" tehdidi var. Elen Cumhuriyeti'ni böylesine tedirgin ederek dost olmayı umamayız. Bu tavır uzun vadeli ilişkilerimizi de tehdit eder mahiyettedir.

Örneğin, Yunanistan'a karşı Ege Ordusu adında, son derece tahrik edici bir askeri gücün oluşturulması ya da konuşlandırılmasını akılcı bulmuyoruz. Zaten bir ordumuz var. Bu ordunun gücünü istediğimiz zaman, istediğimiz yere kaydırabiliriz.

Tam Rodos'un karşısında, Rodos'u hedef alan bir askeri güç oluşturmak niye? Adalar zaten fiilen, stratejik olarak Anadolu'ya karşı savunmasızdırlar. Askeri bakımdan Elenler ne kadar tahkimat yaparlarsa, yapsınlar, adalar Türkiye'ye karşı savunmasız kalacaktır.

O zaman mesele nedir?

Türkiye niyetini ortaya koymak durumundadır. Türkiye genişlemek mi, dost olmak, dost kalmak mı istemektedir? Bunu açıkça ortaya koymamız gerektiğini düşünüyoruz.

Kıbrıs

Kıbrıs'taki mevcut düzenin bariyeri hizmet ettiği görüşündeyiz. Ada'da iki toplumu bir araya getirmek artık, ateşle barutu bir arada tutmaya benzeyecektir.

Elen Cumhuriyeti'ne ve Güney Kıbrıslı Rumlara bu ayrılığın yararlı olduğunu bizim anlatmamız gerekiyor. İki toplumun şu ya da bu şekilde birleştiğini düşünün. En küçük bir trafik kazası bile, örneğin, ölen bir Türk, ezen bir Rum ise, milli mesele haline gelecektir.

Özetle: Liberal Demokrat Parti Türk-Yunan ilişkilerinde yakın dostluğu ve birlikteliği savunurken; Kıbrıs konusunda iki toplumun ayrı yaşaması gereğine inanmaktadır. Bu konuyu Elen Cumhuriyeti'ne iyi anlatıp, huzuru yok etmemek için mutabakat oluşturmamız lâzım.

Örneklersek: Köyde bir baba ölüp de, iki kardeş aynı evi paylaşmaya başlayınca, devamlı hır çıkar. Gelinler arasında hır çıkar, tarlada hır çıkar. Ne zaman ki, biri gelir evi de, tarlayı da ikiye böler, sorun da biter ve dostluk başlar. Kıbrıs'ta da durum aynen budur, böyle çözümlenmelidir. Kaldı ki, Kıbrıs olayının bir başka yönü de vardır. Şöyle ki:

Kıbrıs'ta dört "taraf" var; Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Rum, Türkiye ve Elen Cumhuriyeti. **Bu taraflardan sadece Kıbrıslı Rum mevcut düzenden yararlanabilmektedir.** Diğer üçü, sorun yüzünden fakir kalmaktadır. Elen Cumhuriyeti de bunun farkındadır yani, Kıbrıs yüzünden Elen Cumhuriyeti de fakir düşmektedir, çaresizdir. Önerdiğimiz tavır, onların da yararına olacaktır.

Türkiye'nin "Köprü" Konumunun Dünya Barışı Açısından Önemi Büyüktür

Diğer dış politika konularına gelince:

Genel olarak felsefemiz, Türkiye'nin "köprü" konumunun çevresine ve dünya barışına muhakkak olumlu katkıda bulunmak üzere kullanılması gereğidir. Türkiye buna mecburdur.

Örneklesek: Galata Köprüsü, Kadıköy ve Eminönü meydanları sizinse, Beyazıt'ta oturanlarla, Taksim'de oturanlar arasında düşmanlık olsun istemezsiniz, öyle değil mi? Çünkü, düşmanlık olması halinde, siz kaybedeceksinizdir. Beyazıt'ta oturanlar Taksim'e, Taksim'de oturanlar Beyazıt'a gidip, gelmeyecek, köprüden geçmeyecek, mal alıp, satmayacaklardır.

Bu bakımdan, çevresindeki barışa katkıda bulunmak, Türkiye'nin yararınadır!

Türkiye'nin Benimsediği Dış Politikanın Global Etkisi Vardır

Türkiye'nin dış politikası, Türkiye için önemli olduğu kadar, dünya için de önemlidir.

Bugün örneğin, Arjantin'in ya da Avustralya'nın dış politikaları için aynı şeyi söyleyemezsiniz çünkü, bu ülkelerin benimseyeceği dış politikanın makro açıdan global etkileri olmayacaktır. Oysa, **Türkiye Cumhuriyeti'nin benimseyeceği dış politikaların her zaman bölgesel ve global etkileri olacaktır.**

Dış Politika ve Refah

Türkiye'nin çevresinde barış ve güvenlik çemberi oluşturmaları, ülkenin refahına katkıda bulunacaktır. Ne zaman, nerede barış olursa, bu durum Türkiye'nin refahını artıracaktır.

Örneklesek: Kafkaslar'da barış tesis edilsin, göreceksiniz ki bütün Türk kamyonları, TIR'ları bölgede mal taşıyacaklardır. Yalnız Kafkaslar'da değil, arkasındaki Özbekistan'da, diğer cumhuriyetlerde mal taşıyacaklardır. Balkanlar, aynı şekilde.

Türkiye'nin dış politikasını, iç refahı ile çok yakından ilgili buluyoruz ve önemsiyoruz.

Yurt dışındaki Türkler

Yurt dışında kalan Türkler bize Osmanlı mirasçıları ve bu insanlar yıllarca büyük eziyet çekmişlerdir.

Aslında Türklerin trajedisini ne biz tam anlamıyla biliyoruz, ne de dünya biliyor. Türkler 20. yüzyılın en çok eziyet çeken birkaç milletinden birisidir. Türklerin maruz kaldığı eziyeti anlamak için, 93 Harbi'nden sonraki göçleri, Balkan Harbi'nden sonraki göçleri, I. Dünya Savaşı'ndan sonraki göçleri hatırlamamız lâzım.

Fakat, resmi tarihimiz örneğin, 93 Harbi'ndeki başarısızlığımızı örtmek için - ki, büyük başarısızlıktır, dünya askeri tarihinin en kötü örneklerinden biridir -- maalesef, söz konusu eziyeti de hep es geçmektedir.

Yurt dışında bıraktığımız Türkler bize mirastır. Akıllı davranacaksak, bu soydaşlarımızı dostluk ve refah köprüsü olarak kullanmamız gerekir. Oysa, akılsız davranarak ajitasyon ve problem yaratılmaktadır.

Örneğin: Jivkov döneminde Türklerin Bulgaristan'daki durumu, malûmumuz. Bu soydaşlarımızın bir kısmı kaçtı, geldi; bir kısmı geri döndü. Bulgaristan'daki azınlıklar içinde Türkler en kötü durumda olanlardı özellikle, gelir seviyesi olarak. Şimdi bu ülkede bir demokratik yönetim oluştu, yapılanların yanlışlığı ortaya çıktı, anlaşıldı ve Türk azınlık politik roller dahi üstlenmeye başladı. Daha da önemlisi, **Türkler Bulgaristan'ın en müreffeh kesimi olmaya başladılar.**

Bu dört yıl içinde oldu. Nasıl?

Bulgaristan'ın çok çeşitli tüketim maddesine ihtiyacı var, fakir. Türkiye'ye gelip mal alması lâzım. Kim alacak? Bulgar'da para yok. Türklerde de yok ama, Türkler Türkiye'den kredi alabilir; amcası var, dayı oğlu var, soyu soppu var. Türk geldi buradan 10 deri ceket aldı, gitti sattı, tekrar geldi, 20 deri ceket aldı, gitti sattı ve kısa sürede Türkler Bulgaristan'ın tüccar kesimini oluşturmaya başladılar.

Barış ve güven tesis edilmeseydi, ticaret olabilir miydi?

En geri olan, en çok ezilen toplum şimdi Bulgar'ı yanında işçi olarak çalıştırıyor. Makedonya'da da durum aynı. Tabii, unutmamak gerekir ki, bu ülkeler ile aramızda Yunanistan ile olduğu gibi, siyasi sorun yok, kalmadı.

Batı Trakya Türkleri

Aynı bağlamda; **Elen Cumhuriyeti'nde yaşayan Türk azınlık son derece olumsuz, talihsiz bir örnek.**

Batı Trakya'da, Gümülcine'de Lozan'dan kalmış bir Türk azınlık var. Elen Cumhuriyeti ile aramızda olan sorunlar nedeniyle bu azınlık son derece zor durumda.

Kabahat kimin?

Kabahat sadece Yunan Hükümeti'nin de değil. Dostluk "iki" taraf arasında oluşur. Sorun, iki ülkenin dost olmaması, olamamasıdır. Daha dün gazetelerde Türkiye'nin Trakya'yı nasıl işgal edeceği yazılıydı! Siz Elen olsaydınız, ne hisseder; oradaki soydaşlarımıza nasıl davranırdınız?

Demek ki, siz büyük devlet olarak herşeyden önce güvence vereceksiniz komşularınıza. Onların sınırlarında gözünüzün olmadığını kesin kes söyleyeceksiniz. İçeride halktan oy toplamak için cırtlak seslerin çıkmasına izin vermeyecek; dış politikayı iç politikaya alet etmeyeceksiniz.

Yok efendim, eskiden buraları Osmanlı topraklarıydı, Türk ordusu şuraya girer, burayı alır gibi lâflar etmeyeceksiniz. Zaten gerek de yok çünkü, biz güçlüyüz! **Böyle davrandığımız sürece ne dostluk oluyor, ne de oradaki soydaşlarımız huzura ve refaha kavuşabiliyor.** Bulgaristan'daki Türkler ticaret yaptılar da, yalnız onlar mı kazandılar? Bizi de zenginleştirdiler, Türk sanayi de, imalâtçısı da kazandı. Aynı durum Elen Cumhuriyeti'ndeki soydaşlarımız için de tesis edilse, edilebilse fena mı olur?

Eğer biz Elen Cumhuriyeti ile saldırmazlık paktı imzalayıp, Elen Cumhuriyeti'ne sınır garantisi vermezsek, Batı Trakya'daki Türklere hiçbir yararımız dokunmayacaktır.

Bu insanlar korku ve eziyet içinde yaşamaktadırlar. Bu bir trajedidir. Orada bir göçmen olarak bulunmak, düşman bir milletin altında azınlık olmak lâzım anlayabilmek için.

Türk Dış Politikasının "Kilidi" : Yunanistan

Elen Cumhuriyeti ile Türkiye'nin kuracağı dostluğu Türk dış politikasının "kilidi" olarak değerlendirmemizin bir nedeni yukarıda izah ettiklerim ise, bir diğer nedeni de, bu dostluğu tesis etmediğimiz takdirde, Türkiye'nin batı ile entegrasyonunun mümkün olamayacağı gerçeğidir.

Elenler belki askeri bakımdan Türkiye karşısında güçsüzdürler ama, ABD ve diğer batı ülkelerinin finans çevreleri, siyasi çevreleri üzerindeki etkileri itibarı ile, daha güçlüdürler. Bize karşı bunları kullanarak mücadele edeceklerdir ve etmektedirler de. Örneğin, Ortak Pazar'da Türkiye'ye karşı çıkmaktadırlar.

Dostluk kurulmazsa, bu böyle sürüp, gidecektir.

Ege Kıta Sahanlığı

Ege kıta sahanlığı ve FIR hattı konusu Elen Cumhuriyeti ile Türkiye arasında oynanan bir komedidir aslında.

FIR hattı 6 mil,10 mil,12 mil diye bir olay yaşanmakta... Havada yani, atmosferde! Elenler diyorlar ki, "Bizim FIR hattımız 12 mil"; biz diyoruz ki, "Hayır, 6 mil". Biz haklıyız aslında ama, önemli değil.

Sonuç itibariyle, başlıyor jetler uçmaya, ertesi gün karşılıklı protestolar çekiliyor. Ortada elle tutulur birşey yok ama, uçak çarpışmasından, savaşa girmeye kadar gereksiz riskler alınıyor sürekli... Yapılan masraflar bir yana!

İki ülkenin dost olması halinde, bütün bu sorunların lâfı bile edilmeyecek. Değil 6 mil,12 mil diye kavga etmek, iki millet birbirleri ile iş yapacak, kız alıp verecek, huzur ve refah bulacak.

Büyük Olmanın Raconu Var

Bir şeyi hiç unutmamak lâzım: **Büyük olmanın raconu vardır. Büyük ve güçlüyseniz, büyük ve güçlü gibi davranacaksınız. Bu da, hoşgörüdür.** Büyük ve güçlü devlet, hoşgörülü davranır, aynı büyük ve güçlü bir insanın hoşgörülü davranacağı gibi.

Elen Cumhuriyeti ile ilişkilerinde Türkiye büyük ve güçlü olduğunu bilerek, hoşgörülü davranmalı, davranabilmelidir. Akıl bunu gerektirir; zayıf durumdaki devleti "Ben seni ezerim" yaklaşımı ile, köşeye sıkıştırmak değil. Bu tutumun kimseye yararı olmayacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu'nu İyi Anlamak Lâzım

Şimdi de Türkiye'nin dünü, bugünü ve yarını üzerinde durmak istiyorum.

Türk dış politikası ile ilgilenenler Osmanlı'yı çok iyi öğrenmek, anlamak durumundadırlar. Osmanlı'yı resmi tarihten değil, gerçek tarihten öğrenmek gerekir.

Maalesef, bugün yetişen hariciyeciler, dış politikayı tespit edenler, resmi tarihle yetişmişlerdir ve Osmanlı lâfı gelince, "Bırakalım Osmanlı'yı. I. Cihan Harbi'nden sonra çöktü zaten" derler. **Oysa, Osmanlı politikası dünya tarihinin en akılcı ve en gerçekçi politikasıdır.**

Örneklersek:1800'ün başlarında malûm, III. Selim var Kabakçı tarafından öldürülen. Sonra II. Mahmut başa geçiyor, reformları yapan. Onun da belâlısı Kavalalı Mehmet Ali Paşa. Kavalalı, oğlu ile birlikte Filistin'i, Şam'ı geçip Osmanlı'yı zapta kalkıyor. Adana'yı geçiyor, Kütahya'ya kadar geliyor.

Ne yapıyor II. Mahmut?

Bağrına taş basıyor ve Ruslarla Aynalıkavak'ta bir anlaşma imzalıyor. Rus askeri Boğaz'a geliyor, yerleşiyor bir süre. **Ben şahsen bu tavrı gerçekçilik olarak değerlendiriyorum,** neden? Çünkü, sonra ne yapmıştır II. Mahmut? Bütün Anadolu'yu, Orta Doğu'yu, Mısır'a kadar Kavalalı'dan temizlemiş ve reformları başlatmıştır.

19. yüzyılda Mustafa Reşit Paşa

Benim aslında üzerinde durmak istediğim, Mustafa Reşit Paşa'dır. **Ben, Mustafa Reşit Paşa'yı; 19. yüzyılın en büyük ve başarılı Dışişleri Bakanı ve Sadrazamı olarak değerlendiriyorum.**

Mustafa Reşit Paşa sayesinde Avrupa ile yakın dostluk kurulmuş ve örneğin, **Kırım Harbi'nde İngilizler, Fransızlar ve bir kısım İtalyanlar, Türkler ile birlikte Hıristiyan Rusya'ya karşı Kırım'da savaşmışlar ve bozguna uğratmışlardır.** Bu muazzam bir başarıdır. Kırım Harbi'nde 250.000'e yakın kişi kaybedilmiştir ve bunların çoğu, İngiliz asilzadeleridir. Bir çoğunun mezarları da Türkiye'dedir. Böylesi bir dengeyi kurabilen, Mustafa Reşit Paşa'dan başkası değildir.

Malûm, 1815'den 1854'e kadar, söz konusu devletlerin kendi aralarında hiçbir sürtüşme olmamıştı, **Viyana Anlaşması'ndan dolayı. Birbirlerinin sınırlarına saygı göstermek ve birbirlerinin ülkelerinde çıkabilecek isyanlarda yardımlaşmak için anlaşmışlardı. Bu anlaşmayı Kırım Harbi ile, Osmanlı lehine bozduran, Mustafa Reşit Paşa'dır.** Unutmayalım ki, 1915'de Gelibolu'ya İngilizler değil, Anzaklar çıktılar. İki dönem arasındaki farka bakın! Üstelik, Kırım'da, örneğin, İngilizlerin hiçbir menfaati de yoktu. Bu, Osmanlı dış politikasının büyük başarısıdır ve tabii, Osmanlı imajının da göstergesi.

Osmanlı İmajı

1850'lerde Avrupa'da en çok methedilen ülke, Osmanlı İmparatorluğu idi çünkü, bütün ezilen politikacılara, dinden ezilenlere kucak açmıştı. Özellikle, 1848 ayaklanmalarından sonra, herkes Osmanlı'da huzur bulmuş ve Türkiye bütün Avrupa'da toleranslı, hoşgörülü bir ülke olarak, el üstünde tutulmuştu.

Paris Konvansiyonu'nda Osmanlı Devleti beş "düvel-i muazzama" dan biri olmuştu yani, en önemli beş Avrupa ülkesinden biri olarak, diğer ülkelerle yardımlaşma kararı alınmıştı. Abdülaziz'in Fransa, İngiltere ve Avusturya ziyaretleri vardır ki, bu ziyaretler, bu ülkelerin tarihlerindeki en büyük sosyal olaylardır.

İtibarımız böyleydi ama, aynı ülkeler 1877'de bizi yalnız bıraktılar ve 93 Harbi'nde Ruslar bizi perişan etti.

93 Harbi: Yüz karasıdır!

Plevne Zaferi ile övünürüz oysa, gerçek şudur ki, 93 Harbi Türk askeri tarihinin yüz karasıdır. İnanır mısınız ki, 93 Harbi'ne girmeden önce herkes Rusya'yı, Moskova'yı nasıl işgal edeceğimizden söz ediyordu, nutuklar atıyordu Meclis'te, basında!

1876 I. Meşrutiyet tarihimizin ilk askeri darbesidir.

I. Meşrutiyet denilen olay, Harp Okulu öğrencilerinin getirtilip, Abdülaziz'i tahtından indirmelerinden başka birşey değildir. Biz bunu bayram gibi anarız ama, yanlıştır çünkü, batı ile bu kadar iyi ilişkiler kurabilmiş bir padişaha reva değildi yapılan! Astık, kestik, kahramanlık yaptık ve sonra ne oldu? Ruslar geldi kafamıza vurdu 93 Harbi'nde. Halk sefil, perişan oldu.

Rusya'yı, o da İngiltere'nin yardımı ile, zor durdurduk. Malûm, Yeşilköy'e kadar gelmişti Rus Ordusu. Rusları durduran da İngiltere Başbakanı Disraeli'dir, Musevi asıllı. **Osmanlı'nın Musevilere gösterdiği tolerans ve hoşgöründen dolayı müteşekkirdir.** Bütün gücünü kullanmış, Rusya'ya ultimatom vermiştir geri çekilmesi için.

Özetle: 1850'lerdeki dış politikamız ne kadar başarılı ise, izleyen yıllardaki dış politikamız o kadar başarısızdır.

II. Abdülhamit

Türk hariciyesinin iyi değerlendirmesi gereken bir diğer devlet adamı da, II. Abdülhamit'tir.

II. Abdülhamit dünya siyasi tarihinin en akıllı yöneticilerinden birisidir. Dengelerle

oyunarak, hiç insan kaybetmeden, ezmeden, telef etmeden... II. Abdülhamit zamanında müthiş bir ekonomik gelişme de sağlanmıştır ama, esas olarak dış istikrarın korunmuş olması önemlidir. **Onu da yıkan, maalesef,1908 darbesidir.**

Osmanlı'yı yıkan, Osmanlı değil, askeri darbelerdir.

Eğer Osmanlı, padişahlarının dirayetine kalsaydı, bugün İngiltere gibi küçülecekti... eziyet çekmeden, telef olmadan. Malûm, Sultan Reşat bir kukla olmuştur İttihat ve Terakki'nin elinde.

Osmanlı Hanedanı

Osmanlı'yı namuslu bir şekilde değerlendirmek lâzım. **Ben, şahsen, Osmanlı Hanedanı ile iftihar ediyorum. Dünya tarihinde Osmanlı Hanedanı kadar asil bir hanedan, yoktur.** Asaleti ölçmek için, kötü duruma düşmek lâzımdır. Kıralken asalet, kolaydır.

Osmanlı büyük darbe yemiştir Türkiye Cumhuriyeti'nden; kendi kurduğu öz vatanından. Kapı dışarı edilirken bir sürü servet de kaçırabilirdi Hanedan. Oysa, yurt dışında ezilmiştir ve buna rağmen, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine hiçbir komploya girmemiş, tek kötü lâf etmemiştir bu hanedanın mensupları.

Vahdettin için de "vatan haini" yakıştırmasını reddediyorum. Vahdettin İngilizler'i oyalayarak ve çeşitli politikaları ile, Kurtuluş Savaşı'na büyük hizmet etmiştir

20. yüzyılda Fatin Rüştü Zorlu

19. yüzyılın yıldızı Mustafa Reşit Paşa ise, 20. yüzyılın yıldızı, Fatin Rüştü Zorlu'dur. Kanımca bu son derece başarılı, karizmatik, dinamik Dışişleri Bakanı hakkında kaç tane roman yazılsa, azdır.1950-60 arası Türk dış politikası izlenmeye değer bir dönemdir ve bu dönemde Zorlu'nun başarıları saymakla bitmez.

Atatürk'ten sonra malûm, içe kapanık bir dış politika izledik. **NATO'ya girişimiz, Bağdat Pakti'nda yer almamız, Orta Doğuda Nâsır ile rekabet hep 1950 sonrası olaylardır.**

Örneğin, bir **Bandung Konferansı'nda ABD'nin yanında yer almamız çok eleştirilmiştir ama, herhalde Sovyet Bloğunun çöküşünden sonra daha da iyi anlaşılmıştır bu tutumun değeri!** Kıbrıs olayı da, yine bu dönemde çözümlenen bir olaydır ve bunların hepsinde Fatin Rüştü Zorlu'nun emeği büyüktür.

Kıbrıs'ta Zorlu Türk halkının haklarını tescil ettirmekle kalmamış, 650 kişilik bir alayı Kıbrıs'a göndermiştir, Yunan dostluğunu feda etmeden. Menderes - Zorlu - Karamanlis - Averof... bu dört devlet adamı, dostluklarını feda etmeksizin, Kıbrıs sorununun üstesinden gelmişlerdir.

1959'da Türkiye Ortak Pazar'a müracaat ettiğinde, İspanya bir diktatörlük idi. O gün birisi çıkıp, "İspanya Türkiye'den önce Ortak Pazar'a girecek" dese, kargalar gülerdi.

Zorlu'nun soğuk savaş sırasında bile son derece güçlü bir dış politika üslûbu vardı. Kendisini rahmetle anıyorum.

Zorlu Mertliğinin Kurbanıdır

Ben, şahsen, Zorlu'dan söz ederken çok hisleniyorum. Zorlu mertliğinin kurbanıdır aslında. Yassıada Mahkemeleri sırasında yargıçlar kendisine sürekli olarak sormuşlar, "Sen Meclis'te miydin, oylamalara katıldın mı?" diye. Malûm, idamla yargılanmakta ve Dışişleri Bakanı olduğu için, Meclis oturumlarına iştirakı pek az; kararların çoğunun altında imzası da yok bu yüzden. Savcı ısrar ediyor, Kendisi bulunmasa da, aynı fikirdedir" diye. Zorlu, **"Evet" diyor, "Meclis'e**

girseydim tabii ki, partimle birlikte oy kullanacaktım':

Zorlu mertliğinin kurbanıdır ve kanımca Türk halkı bu ayıbının altında hâlâ ezilmektedir. Fatin Rüştü Zorlu gibi bir devlet adamı bütün dünyada az yetiştir, değil Türkiye'de. Onun karizmasını anlamak için, onunla yaşayanları dinlemeniz gerekir.

Zorlu Türkiye'nin fiili gücünden daha fazla iş başarmış bir devlet adamıdır. Türkiye'nin 10 gücü varsa, Zorlu bunu 15 yapmıştır. Şimdikiler ise, 2'ye İndiriyor.

Türk toplumu kendisine gerçekten hizmet edenleri anmaya mecburdur, eğer adam olacaksa! Bu bir Osmanlı Paşası olabilir, bir Osmanlı Padişahı veya Cumhuriyet devlet adamı. Hizmet edenleri bilmek ve anmak gerekir.

Dış Politikamız Türkiye'nin Gücü ile Mütenasip Değil

Liberal Demokrat Parti olarak biz, bugün için, Türkiye'nin izlediği dış politikayı gücü ile mütenasip bulmuyoruz. Bir ülkenin gücüne önce kendisinin inanması gerekir. Bizde iş tersine dönüyor. **Biz kendimizi küçümsüyoruz. Başkaları ise, ne olduğumuzun idrakındalar!**

Dış politikada Türkiye'nin "pazusu", coğrafi konumudur!

Sorular - Cevaplar

Soru : Daha düne Kadar "Türkiye'nin sınırları Adriyatik'ten, Çin Denizi'ne kadar uzanmıştır" söylemi vardı, rahmetli Özal ile başlayan ve Süleyman Demirel ile devam eden. Genellikle, sağ politikacılar bu söylemde ısrarlı. Siz bunun doğru, akılcı olmadığını mı ima etmektesiniz?

Tibuk : Bu özellikle Türkiye'nin geleceği itibariyle son derece hassas bir konu. **Daha önce de ifade edildiği üzere, büyük ve güçlü olmanın sorumluluğu vardır. Siz büyük ve güçlüsünüz. Etrafınızda panik yaratmanıza gerek yok. Sınır garantisi vereceksiniz.** Açık açık diyeceksiniz ki, "Benim senin sınırında gözüm yok; benim senin refahında gözüm var." Anlatacaksınız.

Bu tip konuşmalar milli hisleri okşar ama, yanlıştır, sakıncalıdır. Dostluklar kurarsanız değil Adriyatik, Alaska'ya kadar uzanabilirsiniz, ticaretle uzanırsınız. Sizi durduran kim? Süpersonik jetler var. Bu gibi lâflarla komşularınızı tedirgin etmeniz yanlıştır. **Eğer siz barışçı olursanız, o zaman dünyanın her yerine ulaşırsınız. Bu lâfları ettiğiniz sürece yollarınız kesilir.**

Türk dış politikasında şunu ortaya koymak lâzım: Türkiye'nin sorunu sınırlarını genişletmek değil, sınırlarının içinde müreffeh yaşamaktır, müreffeh ve adil yaşamak! Bunu her şeyden ve herkesten önce, siz söyleyeceksiniz. Rahmetli Özal'ın bu gibi yanlışı vardı. **Bûtûn siyasi İiderlerimiz kulağa hoş geliyor diye, benzer şeyleri söylüyorlar. Bedeli onlar ödemiyor, biz yani, Türk milleti ödüyor.** Üstelik, o ülkelerde yaşayan soydaşlarımız da ödüyor. Daha çok eziliyorlar. Çolukları, çocukları sefil oluyor.

Soru : Gümrük birliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Anladığım kadarıyla, bu konuda gerek siyasi partiler, gerekse özel sektörün önde gelen kuruluşları arasında farklı görüşler mevcut. .

Tibuk : **Liberal Demokrat Parti'nin gümrükler konusundaki genel görüşü, gümrüklerin tüm dünya ülkeleri için sıfırlanması doğrultusundadır, yalnız Ortak Pazar ülkeleri için değil.** Türkiye'ye giren ve çıkan hiçbir malın menşei sorulmayacaktır; tıpkı bir malın Beyazıt'tan alınıp, Taksim'e getirilmesi gibi. Tabii, uyuşturucu ve silah bu kapsamın dışındadır.

Soru : Pekiyi, bu durumda Ortak Pazar'a girmenin yararı ne olacak?

Tibuk : Ortak Pazar'ın gümrük birliğine taraftarız fakat, malûm, bu birlik üçüncü ülkelere karşı da gümrük birliği getiriyor. Türkiye'nin bu durumu ticaretini liberalleştirerek aşabileceğini düşünüyoruz yani, Türkiye bir taraftan Ortak Pazar ile gümrük birliğine girerken -- çünkü, Avrupa'yı hiçbir zaman ihmal etmiyoruz, yüzümüz Batıya dönük -- bu tarafta da, tüm kanallarını açacak.

Sınır ticaretini açtığınız zaman siz aynı zamanda Avrupa'ya da hizmet etmiş oluyorsunuz çünkü, bu **ticarete Avrupa'nın malını da satacaksınız. Bir diğer ifade ile, Türkiye'nin "köprü" avantajından Avrupa'yı da yararlandırıyorsunuz.** Örneğin, Avusturya, Almanya da Türkiye'den geçip, Özbekistan'a mal satabiliyor. İstedığımız bu.

Soru :Türk sanayinin Ortak Pazar'ın gümrük birliğine dayanamayacağı ifade ediliyor. Bu konuda sizin görüşünüz ne?

Tibuk : Gümrük birliği konusunda Türk sanayi için söylenenleri haksızlık olarak değerlendiriyoruz. Türk sanayi kuruluşlarının birçoğu gümrük birliğine katlanır, otomotiv dahil.

Türk sanayini küçümsemeyin. Türk müteşebbisini, Türk sanayicisini sakın küçümsemeyin. Gümrük birliğine girelim göreceksiniz çok az sayıda sanayi kuruluşu batacaktır. Batanlar da o işin ticaretini yaparlar, olur, biter!

Soru : Konvertibl olmayan bir para ile bu işi nasıl yapacağız?

Tibuk : Türk parası konvertibldir.

Soru : Sözüm ona öyle de, kahveci markası gibi bir şey!

Tibuk : Biz iktidara gelirsek, bu durumu düzeltmek için "Yeni Lira" basacağız; dolar karşılığı! Parası konvertibl olan ülkeler karşılıksız para basıyorlar. Biz de o paraya itibar ettiğimiz için, o para kullanılıyor, değer kazanıyor; ABD doları gibi. Şimdi, sanmayın ki ABD'de dünyada sirküle eden dolar miktarı kadar altın, vb var. **Türkiye'nin ekonomisi düzene sokup, kendi parasını güçlü hale getirmesi ile doğru orantılıdır bu.** Aslında bu konu, bir sonraki toplantımızın konusu. Şimdi lütfen dış politikaya dönelim, sorularınızla.

Soru : Genellikle okullarda Osmanlı Hanedanı düşmanlığı demesem bile, karşıtlığı ile yetiştiriliyoruz. Şahsen ben, Osmanlı için söylediklerinizden dolayı müteşekkirim ama, Yunanistan deyince iş değişiyor. Yunanlıların İstanbul'u almak gibi bir "megalo idea" ları var. Bu konuda ne diyorsunuz?

Tibuk : Her iki ülkede de aşırılıklar vardır. Zayıf olan daha da aşırı olur. Kuvvetli olan rahattır. Bizde de yok mu "Yunanistan'ı işgal edelim; Adriyatik'ten Çin'e gidelim" diyenler? **Üstelik, biz güçlüyüz yani, güçlü bir ülkenin böyle konuşması daha da tehlikeli!** Yunanistan söylediğiniz iddiaya sahip olsa ne olur, olmasa ne olur? Yani, bir Yunanlı "Biz İstanbul'u alıp, Konstantinopl yapacağız" dese ne olur, demese ne olur? Söyler. Söylesin.

Aşırı görüşler her yerde ifade bulabilir. **Böylesi durumlarda güçlü ve büyük ülkenin rahatlığı içinde olmamız, olaylara böyle yaklaşmamız gerekir.**

Yunanistan'da da Türk dostluğuna inananlar çok ama, korkuyorlar. Korkuyu anlayın.

Soru : Neden korkuyorlar?

Tibuk : Türkiye nüfus olarak artıyor, güç olarak gelişiyor. Köprü görevi arttı. Son beş yıldır Türkiye, çok kötü yönetilmesine rağmen, kendi kendine, çevredeki gelişmeler yüzünden ayağa kalktı, havalandı! Birdenbire ticaret yapabileceği ve yaptığı yeni ülkeler ortaya çıktı.

Politik olarak biz kendiliğimizden hiçbir şey yapmadan, hiçbir çaba sarf etmeden, hiçbir inisiyatif kullanmadan gücümüz arttı. Biri sanki bizi tuttu, ayağa kaldırdı. Yunanistan'ın bu imkânı yok.

Yunanistan'da gençlerin çoğu istikbal için Avusturalya'ya, ABD'ne gidiyor; nüfus sürekli geriliyor, Daha da önemlisi.

20 yıl önce yani, daha dün, gidip Kıbrıs'ın yarısını almışız. İnsan korkmaz mı?

Soru : Pekiyi sizce spesifik olarak nasıl davranmamız, ne yapmamız gerekiyor?

Tibuk : "Böyle bir niyetimiz yok", demeliyiz. **Saldırmazlık paktı imzalamalıyız, sınır garantisi vermeliyiz.**

1930'a, meşhur Atatürk-Venizelos dostluğuna kadar Türk-Yunan ilişkilerinde müthiş bir tırmanma olmuş, neredeyse savaşa sonuçlanabilecek, nüfus mübadelesi yüzünden! O kadar tırmanmış ki, sonunda iki taraf da, "Yahu bu işin sonu nereye varacak?", deyip, dostluğa uzanmışlar.

İki taraftan da sağduyulu devlet adamlarının bugün de ortaya çıkıp, bu düşmanlığın tırmanışına son vermeleri lâzım.

Soru : Ya Türkiye'deki Rumlar, Patrikhane?

Tibuk : **Türkiye'de topu topu 1500 Rum var.** Bunlar zaten Yunanlı değil, Romalı. Yaşlı. Türkiye'de ölmek istiyorlar, o kadar. **Bizim gazetelerimiz ikide, bir bu insanlardan söz ediyor, 'Türkiye'yi ele geçirecekler' diye.** Bu insanlar yaşlı, çoğu hasta. İstanbul'u bu insanlar ele geçireceklerse, ört ki ölem! Bırak gitsin İstanbul, daha iyi. Bütün bunlar gerçekten ayıp.

Patrikhane meselesine gelince:

Bugün bir Türk vatandaşının Ortodoks cemaatinin başı olması bizce sevinilecek bir durumdur. Papa Türk olsaydı, bozulur muydunuz? Gagavuz Türkleri'nden biri diyelim, önce Katolik oldu, sonra da Papa seçildi.

Yüz yıl öncesini yaşamamak lâzım. Artık çok şey değişti. Biz güçlü bir ülkeyiz. Neden korkuyoruz? Bize hiç yakışmıyor!

Soru : Patrikhanenin İstanbul'da kalmasından yanasınız, öyle mi?

Tibuk : Biz Patrikhaneyi buradan atmayı düşünürken, İsviçre Cenevre'de Patrikhanenin yerini bile ayırmış durumda! İsviçreliler akıllı. Patrikhaneyi istiyorlar tabii.

Ortodoks Patriği'nin bir Türk olması, dediğim gibi, bizce sevinilecek bir durum; Patrikhanenin burada olması da. Kaldı ki, Patrik Bartholomeos Türk-Yunan dostluğuna inanan bir Türk vatandaşı olarak, hemen her yerde Türkiye lehine konuşan bir din adamıdır. Bizim vatandaşımız, dahası var mı? Hemen yanınızda oturan arkadaşınız, Grek Ortodoks olamaz mıydı? Patrik seçilemez miydi?

Bu kadar toleranssız mı olduk? Bu konularda rahat olmamız lâzım çünkü, bu tavır Osmanlı torunlarına hiç yakışmıyor.

Patrikhaneyi burada tutan, bütün imtiyazları veren Fatih Sultan Mehmet'tir. Yalnız Patrikhane de değil; zaptettiği bütün ülkelere haber salmıştır ki, ezilen herkes gelsin, sığınsın diye. Örneğin, Ohrida Sinagogu Fatih zamanında kurulmuştur, Ohrid'den gelen Museviler için.

Osmanlı'nın mirasını iyi değerlendirelim, korkmayalım, biz güçlü ülkeyiz!

Soru : Osmanlı'yı çok methettiniz, "Dünyanın en asil hanedanıdır", dediniz. Ama, Osmanlı tarihi kendi karındaşlarını öldürten devlet adamlarıyla dolu. Bir de genç Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran insanlar var, Mustafa Kemal ve arkadaşları. Bunlar da bizim bugünlere gelmemize neden olmuş insanlar. Bunların asaletinden söz etmediniz. Sonra, "Vahdettin Kurtuluş Savaşı'na yardım etmiştir", dediniz. Hepimiz biliyoruz ki, Vahdettin bir İngiliz gemisi ile kaçmıştır. Resmi tarih de, başka tarih de bunu böyle yazıyor. Genç nesiller olarak biz mi yanlış biliyoruz, açıklar mısınız?

Tibuk : İnsan yaşını aldıkça, irdeledikçe tarihini öğreniyor, kavriyor. Hepimiz aynı liselerde okuduk. Bu konularda hepimiz belirli şekillerde şartlandırıldık, ön fikirli olduk. **Liberal Demokrat Parti olarak resmi tarihe itirazımız da bundandır. Geçmişini methetmek, Cumhuriyetimizi zayıflatmaz.**

Cumhuriyet kendi başına, başarılarıyla zaten ortadadır. Daha önceki dönemi iftiralarla, haksız kötülemek, Cumhuriyete itibar kazandırmaz aksine, kaybettirir.

Cumhuriyet dönemindeki yönetici dalkavukluğu ile (yönetici demiyorum) maalesef, bu yöne gidilmiştir. Onaylamadığımız budur. Yoksa, hiç şüphe yok ki, Cumhuriyetin başarıları büyüktür ama, Cumhuriyetin başarıları var diye, Osmanlı'yı, kendi tarihimizi haksız yere kötülemek, yanlıştır.

Osmanlı'da da hata yapan padişahlar vardır tabii ama, Vahdettin konusu bir trajedidir. Şahsi kanım, Vahdettin'in bir vatansever olduğu yönündedir. Mecburen kaçmıştır, büyük baskı altında. Üstelik, dışarıda da Türkiye aleyhine hiçbir faaliyeti olmamıştır.

Bu konuları iyi öğrenmek, iyi değerlendirmek lâzım. İki kişi çarpışır, biri mağlûp olup. Mağlûp olan da başarılıdır. Tarihte örnekleri pek çoktur. Kendi tarihimizden bir örneği hemen burada vermek isterim:

Malûm, İstanbul 1453'te Fatih Sultan Mehmet tarafından zapt edildi. Orta Çağ bitti, Yeni Çağ başladı diye bu olayı ballandıra ballandıra anlatırız da, 1453 kuşatmasının diğer kahramanını anmayız bile: XII. Konstantin. Bu kral, bir er elbisesi ile savaşmış ve ölmüştür. Cesedini bile tanıyamamışlardır. Fatih Sultan Mehmet, tanınabilseydi ona türbe yaptıracaktı çünkü, o da bir kahramandı. Kaybetti diye, kahramanlığı düşmedi.

Demek istediğim, olayları böyle değerlendirmek, dengelemek lâzım.

Soru : Rahmetli Özal'ın son dönemlerinde ortaya çıkan bir akım var, neo-Osmanlılık diye. Sizin söyledikleriniz neo-Osmanlılar'a çok yakın. Kendinizi neo-Osmanlı olarak tanımlıyor musunuz?

Tibuk : Neo-Osmanlılık diye bir tanım, yanlıştır. **Biz Osmanlı'yı tarihi bir perspektif içinde yorumluyoruz. Oysa, benim anladığım kadarıyla, neo-Osmanlılık'da yeniden Osmanlı'ya dönüş saklı. Bunun gerçekçi olmadığı kanısındayız. Artık Osmanlı'ya dönüş olamaz; Osmanlı'dan ancak ders alınır.**

Soru : Türkiye'nin çeşitli ittifaklar içinde yer almasına ne diyorsunuz?

Tibuk : **Türkiye ne kadar çok siyasi ittifak içinde yer alırsa, o kadar iyi olur diye düşünüyoruz çünkü, Türkiye köprüdür.** Diyelim ki, herkese kravat satan bir adamın birçok derneğe üye olması gibi. Ne kadar çok derneğe üye olursa, o kadar çok kravat satacaktır. Olayın özelliği bu.

Türkiye her türlü siyasi birliğe girmeli. Avrupa'ya muhakkak girmeli. Ortak Pazar'a girmeli. ABD ile yakın ilişkilerini sürdürmeli; Orta Doğu, Orta Asya, Rusya, Balkanlar, Karadeniz ülkeleri ile muhakkak yakın ilişkiler içinde olmalı. Soru : Avrupa Birliği'ne girmemiz tüm diğerlerine engel değil mi?

Tibuk : Hayır, değil. **Avrupa Birliği'ne girecek ve onun bu tarafa (doğuya) köprüsü olacak Türkiye. Aynı Bulgaristan'daki Türklerin yalnız kendilerini değil, bizi de zenginleştirdikleri gibi. Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesi Avrupa'nın da lehinedir.**

Siz Avrupalıları o kadar akıllı zannetmeyin, kendi çıkarlarını da göremeye biliyorlar zaman zaman. Ortak Pazar, bürokrasisi ve kabız tutumu ile, aslında kendi gelişmesini engelliyor. **Biz de biraz daha akıllı davranabilsek, beş yıl içinde Ortak Pazar'ı sollarız!**

Soru : Nedir o akıl?

Tibuk : **O akıl, Türkiye'nin bir köprü olduğunu idrak etmek ve gereğini yapmaktır. Kullanalım bu köprüyü, öyle değil mi?**

1910'da Trabzon'da opera oynanıyor, düşünebiliyor musunuz? Öyle devlet operası filan değil, halk kendisi opera kurmuş. At yarışları filan yapıyor, müthiş bir zenginlik var. Nereden bu zenginlik? Avrupa'nın malı Trabzon üzerinden Orta Asya'ya gidiyor!

Trabzonlu almıyor bu malı, onun ticaretini yapıyor ve zenginleşiyor. Trabzon Orta Asya'ya bir yol olup giderken, Avrupalı kazanmıyor muydu? O da malını satıyordu. **Yani, köprü isen, Avrupalı da senden istifade edecek ve o da zenginleşecek.**

Avrupa Birliği içinde olmak, diğer ülkelere veya komşularımıza sırt çevirmek anlamına gelmez.

Soru : Türk dünyası ile ilgili düşünceleriniz ne?

Tibuk : **Türk dünyasına saygılı olacağız, dost olacağız, her türlü iletişimi kuracağız bu ülkelerle.** Biz özellikle, TV ve müzik alanındaki gelişmeleri ilgi ve iftiharla izliyoruz. Basın da buna katılacaktır. Bizim yayın organlarımız da belki oralarda basılmaya, satılmaya başlayacaktır.

Bu ülkelerin başarıları ve refahlarında biz etkili olmaya çalışmalı, arkadaş olmalıyız. Dikkat edin, "ağabey" demiyorum, "arkadaş" diyorum; bu ülke insanların gururlarını incitmek için. Zayıf ve zor durumda olan milletler daha gururludur. Bu nedenle, ağabey havasında, yukarıdan bakmamalı; eşiti gibi davranmalıdır Türkiye. Karşılıklı iş yapan, her iki tarafın da huzur ve refahına katkıda bulunan ilişkiler izlenmelidir.

Soru : Demokratikleşme sorununun yurtdışına yansımaları hakkındaki düşünceleriniz nedir?

Tibuk : Çok kötü yansıyor, tabii. Az önce Osmanlı'dan hareketle "imaj" konusuna değindim. Biz sık sık batılıların bizi tanımadığından şikâyet ederiz. Aslında, tanısalar galiba daha da kötü olacak!

Demokratikleşme konusunda maalesef, ayıplarımız var ama, bu bizi ilgilendirir. Üzücü olan, bir Alman'ın, bir Fransız'ın gelip, bir Türk 'ün örneğin, işkence görmesine mani olmaya çalışması. Olacak iş mi bu? Bu işi bizim yapmamız, bizim mani olmamız lâzım. Bir insanın haksızlığa uğramasına bu kadar duyarsız mıyız ki, Avrupa'dan adam geliyor?

Bu konularda Türk toplumu ne kadar hassas olursa, yurt dışında o kadar saygın olur. Türkiye kendi görevini bilmeli. Daha biraz önce ifade ettim: 19. yüzyılda başı dara düşen herkes soluğu Osmanlı'da alıyordu. Meselâ, Baladur ailesi İzmir'de doğmuş. Niye? Araştırın. XVII. yüzyılda Fransa'da Kalvinistler ile Katolikler'in çatışmasında bunalmış ve İzmir'e gelmiş, Polonyalılar, Yugoslavlar gibi.

Böyle bir ülkeden, insan haklarına saygı göstermeyen bir ülke haline gelince, daha dün güldüğümüz vahşi ülkeler -ki, Avrupa vahşi idi o zaman -- bize ders vermeye gelince, insana ağır geliyor, Bu konuda bizim hassas olmamız, gereğini yapmamız lâzım.

Liberal Demokrat Parti olarak biz insan hakları konusundaki politikamızı bir başka toplantıda açıklığa kavuşturacağız. Biliyorsunuz, programımızda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi yer almaktadır. Öngördüğümüz Anayasanın da bu bildirgeyi içermesi gereğine inanıyoruz. Dış politika açısından da bunu çok önemli görüyoruz.

Soru : Vize uygulaması konusundaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Tibuk : Çeşitli ülkelere vize konulması konusuna ilk itiraz eden, biziz. Resmi açıklamamız oldu. Bizim Dışişleri Bakanı' mız maalesef, kısa yoldan meşhur olmak için yaptı bunu. Bunlar bedava işlerdir, popülizmdir.

Vize konusunda olay şu:

Sizin herhangi bir ülkeye vize koyma egemenliğiniz, yine sizde olmalıdır. "O bana vize koydu, ben de ona koyarım"; anlayışı, yanlıştır. Meselâ, Afrika'da bir ülke vardır, çok fakirdir, uyuşturucu sorunu vardır ve Türkiye bu ülkeye vize koymamaktadır. Bakarsınız bu ülkenin vatandaşları akın akın Türkiye'ye gelmekte hatta, yerleşmekte ve uyuşturucu ticareti başlatmaktalar. Siz bu ülkeye vize koymayacak mısınız? ABD bize vize koydu ama, biz onun dolarına, turizm açısından muhtacız. Dolayısıyla, vize koymayacağız.

Bir taraftan ayakbastı parasını beş dolara indiriyorsun, diğer taraftan 20 dolar vize için istiyorsun. Bir de formalitesi var, havaalanında kuyruklar oluşuyor. Dahası, vize var diye korkup, gelmeyenler de var. Vize alıp, alamayacağın belli değilse, ailenle Türkiye'ye gelmeye kalkar mısın? **Ya vize vermezlerse tedirginliği adamı Türkiye'de tatil yapmaktan caydırıyor.**

Soru : Pekiyi, ABD şartlı yardımı hakkındaki görüşleriniz...

Tibuk : ABD burada bir tavır ortaya koymuştur. Önemli olan mesajı almaktır, posta atmak değil. Bu aşamada daha ileri bir yorum yapmakta yarar görmüyorum.

Soru : Liberal Demokrat Parti Türkiye'nin komşuları ile iyi ilişkiler sürdürmek istiyor ama, bir tarafta Çekiç Güç, diğer tarafta Habur sınır kapısı var. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tibuk : Habur sınır kapısı ile ilgili olarak yanlışlık yapmayalım. Orayı kapatan biziz. O, ambargonun dışında bir olay ama, bu durum doğal olarak ambargoyu çağırıştırıyor. Habur bizim hatamızdır ve ambargo dışında mütalâa edilmelidir. Herkes bunu yaptı; Ürdün yaptı, İran yaptı. Bu bizim hatamız.

Türkiye kendi hatalarını Birleşmiş Milletler ambargosuna dayandırmamalıdır. Habur sınır kapısı açılmalı, iki tarat da alış veriş yapabilmelidir. Öte yandan, şunu da belirtmek isteriz ki, dünya Irak'a yapılan çocuk maması ve ilâç ambargosunu utançla hatırlayacaktır. Bütün dünya, ABD dahil. Türkiye'nin bu konuda pasif davranmış ve davranıyor olmasını tasvip etmiyoruz. Üstelik, bazı firmalarımızın ilâç ve çocuk maması yolladıklarını da biliyoruz.

Bu konuda bizim ne yaptığımız çok önemlidir. Bunları dinlememize gerek yok. **Türkiye olarak ben ilâç ve çocuk maması yollayacağım da, Birleşmiş Milletler engel olacak, öyle mi?** ABD asker mi çıkaracak Türkiye'ye?

Bu konularda maalesef, haysiyetli davranamadık. Komşun ilâç ve çocuk mamasına muhtaçken, vermemek olmaz. Bunu kınıyoruz.

Zaten bizim dış politikamızdaki komşuluk doktrininin esası da budur. Komşumuzun sefaleti bizi birinci derecede ilgilendirmek durumundadır.

Soru : Ya Çekiç Güç?

Tibuk : Çekiç Güç ayrı bir konudur. Çekiç Güç karşı çıkılması zor bir oluşumdur çünkü, bir insan hakları olayıdır.

Bu ilk söylediğimiz insanlık olayı Iraklıların lehine ama , Çekiç Güç aleyhine çünkü, Irak yönetimi Kürt vatandaşlarına karşı kimyasal silah kullanabiliyor. Dünya örgütleri bu insanları korumak istiyor.

Bizim Çekiç Güç'e yer vermememiz yanlış olurdu. Çekiç Güç'e ne kadar, olumlu bakıyorsak, ambargo nedeniyle çocuk maması ve ilaç gönderilmemesini de bir o kadar kınıyoruz.

Soru : Bugünkü gazetelerden birisinde bir köşe yazısı çıktı, Mümtaz Soysal ile Fatim Rüştü Zorlu arasında paralellik kuran. Bu konuda ne diyorsunuz?

Tibuk : O köşe yazısı benim de dikkatimi çekti. Yanlıştır.

Ne alâkası var Mümtaz Soysal'ın Fatim Rüştü Zorlu ile? Kurthan Fişek, Soysal'ı sevdiği için böyle bir paralellik kurmaya çalışmış ama, yanlış. Yassıada davalarını inceleyin. Zorlu'ya Anayasa Mahkemesi idam kararı vermiştir, anayasayı ihlâl etti diye.

Soru : Silahlı Kuvvetler'in dış politika üzerindeki etkinliği konusunda görüşünüz...

Tibuk : **Silahlı Kuvvetler siyasi iradenin denetiminde ve emrinde bir devlet kuruluşudur ve dolayısıyla, iç politikaya karıştı, dış politikaya karıştı diye bir şey yoktur olamaz!**

Soru : Türkiye'nin Rusya ile ilişkileri nasıl olmalı sizce?

Tibuk : **Biz Türkiye'yi bölgenin en güçlü ülkesi olarak gördüğümüzü ifade ederken, bunu Rusya'yı da dikkate alarak söylemekteyiz. Rusya'yı nükleer silâhlarından arındırırsanız, Türkiye daha güçlüdür.**

Rusya'nın önümüzdeki yıllarda çok problemi olacağı görüşündeyiz. Bizim yaklaşımımız, **Rusya ile ilişkilerimizde bu problemlere katkıda bulunmak değil; tarafsız olmak, ticari ilişkilerimizi ise, hiçbir baskı altında kalmaksızın, sürdürmektir.** Örneğin, Çeçenistan ile Rusya arasındaki sorunda siyasi olarak tarafsız kalırız ama, Rusya baskı yaptı diye, Çeçenistan ile alış veriş kesmeyiz. Her iki tarafla da ticari ilişkilerimizi sürdürürüz.

Türkiye'nin menfaati, kazancı Rusya'da herhangi bir çatışma çıkmamasındadır. Ama, bazı dengeler tabii ki, değişebilir. Son olay zaten Rusya'nın askeri gücünün de göstergesi olmuştur. Bir Rus mekanize tümeni 200 km gidemez. 200 km gitse, ayakta bir tane bile tank kalmaz. O bakımdan, Rusya'nın gücünü abartmayın. Çeçenistan'daki gelişmeler de bunu göstermiştir.

Soru : Türkiye'nin Kafkaslar'daki rolü...

Tibuk : Zaten bu nedendir ki, **Türkiye Kafkaslar'da ciddi rol oynamalıdır, inancındayız. Kafkaslar'da ancak Türkiye ve ABD, birlikte barışı getirebilirler. Rusya değil.** Genel olarak Rusya politikamız yumuşaktır ama, Rusya'nın önümüzdeki 10 yıl içinde daha da büyük değişikliklere sahne olacağını düşünüyoruz.

Soru : ABD'den kopup, İsrail-Türkiye-Rusya ittifak üçgeni kurulsa, ne olur dersiniz? Bu mümkün mü?

Tibuk : **Bir kere, ABD'den kopuk İsrail olmaz, olamaz.**

Soru : Sınırların değişmesi gündeme gelebilir, sınırlar değişebilir... diyelim,15 yıl sonra!

Tibuk : Kanımızca sınırlar 15 yıl sonra da aynı kalacaktır. Dikkat ederseniz, II. Dünya Savaşı'ndan sonra çizilen sınırlara saygı vardır, devam etmektedir. Bugün, çöken Irak'ın bile toprak bütünlüğüne saygı gösterilmektedir.

O yüzden, sınırlar aynı kalacaktır görüşündeyiz ama, bu sınırlar içindeki milletlerin refahı konusu, onların kendi becerilerine bağlı olacaktır. Kimi zenginleşecek, kimi fakirleşecek ama, sınırlar konusunda önemli değişiklikler olmayacaktır. Halen tartışmalı olan sınır konuları da çözümlendikten sonra, ciddi değişiklikler olmayacaktır kanısındayız.

Soru : Türkiye'nin İran politikası hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Tibuk : Türkiye'nin İran ile ilişkilerinde rahmetli Turgut Özal'ın politikası son derece akılcı, doğru ve yapıcı idi. Ruhu Şad olsun.

İran konusunda ABD 1979'dan beri yanlış politika izlemektedir çünkü, İran'ı yalnız bırakarak, İran halkının daha fazla sefalet ve aşırı akımlara sürüklenmelerine sebep almaktadır. Rahmetli Özal ABD'ye bunun yanlış olduğunu anlatmaya çok çalıştı.

ABD halkı rehine krizi dolayısıyla İranlılar'a müthiş düşman kesildi. Malûm, ABD'de de dış politika halkla birlikte yapılıyor yani, gizli yürütülüyor. O yüzden de, İranlılar'a karşı halkta doğan nefret devamlı sömürülüyor. Olay büyüdükçe, büyüyor.

ABD'nin İran ile olan politikasında bizim etkin rol alıp, bu yanlışlığı düzeltmemiz lâzım.

Soru : Liberal Demokrat Parti'nin komşuluk doktrini İran için de geçerli o zaman?

Tibuk : Tabii, geçerli. İran komşumuzdur. Onun müreffeh olması hepimizin lehinedir. İran halkının aç ve sefil olması, kalması kimsenin yararına değildir. İran konusunda da Türkiye'nin komşuluk doktrinimizden hareketle, aktif rol alması gereğine inanıyoruz.

İran'daki rejime gelince: Bu bir iç politika olayıdır. Dışarıdan karışamazsınız. Ama, İran ile dost olur, refahının gelişmesine yardımcı olursanız, **rejimi de yumuşayacaktır. Bir ülke ne kadar fakirleşirse, sert rejimler o kadar ayakta kalma yansına sahip olurlar. Zenginleşen ülkelerde rejimler yumuşar.**

Soru : Dış siyasi ilişkilerle, dış ekonomik ilişkileri sürekli olarak birlikte işlediniz. Dış siyasi ilişkiler ile, dış ekonomik ilişkiler ne ölçüde birbirleri ile bağımlı sizce?

Tibuk : Ekonomik ilişkiler hiçbir zaman siyasi ilişkilerin önüne geçmez. Yani, siyasi hedeflerinizi para için terk edemezsiniz. Ama, siyasi hedef gözetirken, ekonomiyi dikkate alırsınız. **Ekonomiyi de siyasetin aracı olarak kullanabilirsiniz.** Örneğin, Yunanistan ya da Elen Cumhuriyeti ile ilişkilerimiz ne zaman yumuşar? Adalarda ticaretin gelişmesi halinde yumuşar.

Hiçbir zaman, dünyanın hiçbir yerinde ekonomi siyasetin önüne geçmez. Belirleyici olan, yön veren siyasettir.

Ekonomi müteahhit gibidir. Sen yıkarsın, o arkadan tamire gelir ama, nereyi yıkacağına karışmaz. Ekonomik güç hiçbir zaman siyasi gücün önünde değildir. Öyle olsaydı, dünyada hep zenginler iktidarda olurdu.

Soru : İsraililer ile görüşmemizde, "Siz çok güçlü bir ülkesiniz ama, bu gücünüzün farkında değilsiniz. Sizin bu sosyolojik yapınızı kavramakta güçlük çekiyoruz yani, gücünüzü gerek halk, gerekse yönetim olarak kavramamış olmanızın sosyolojik nedenlerini anlayamıyoruz" demişlerdi.

Bizim, yayın organı olarak, uzun süredir izlediğimiz ve yazmaya çalıştığımız bir tez var: İsrail'in felsefi danışmanlığında Türkiye'nin Orta Doğu'nun en güçlü ülkesi ve Orta Doğu'nun önderi olması tezi.

Bana öyle geliyor ki, geçen iki hükümet de Türkiye'ye biçilen bu kaftanı fark etmediler, değerlendiremediler. Örneğin, biz şimdi İsrail'den sempati görüyoruz. İsrail şimdi Orta Doğu'da dışa açılma ve barışı temsil rolünü üstlenmekte. İmajını değiştiriyor ve bunu Türkiye ile birlikte yapmak istiyor. Türkiye bunu hâlâ kavramadı gibime geliyor.

Liberal Demokrat Parti bizim hissettiğimiz bu tezi nasıl değerlendiriyor yani, İsrail'in felsefi danışmanlığı, Türkiye'nin Orta Doğu'nun en güçlü ülkesi olması, Mısır'ın ittifakta yer alması şeklinde ifade edebileceğim bu üçgeni nasıl değerlendiriyor? Diyelim gerçekten iktidar oldunuz, bu konuda tavrınız ne olurdu, ne gibi adımlar atardınız?

Tibuk : Biz de Türkiye'nin bölgedeki en güçlü ülke olduğunu düşünüyoruz. Yalnız, bunu hem kendiniz hissedeceksiniz, hem de hissettireceksiniz! Bu konuda geçmişte yapılan hatalar, biraz da iç politik kaygılardan kaynaklanmıştır. 1960'a kadar Zorlu bu gücü hissettiriyordu, soğuk savaşa rağmen hissettiriyordu.

İsrail-Türkiye-Mısır gibi bir ittifak üçgeninin kurulması gereğine inanmıyoruz. Mısır'ı sorunlu bir ülke olarak değerlendiriyoruz çünkü, halen tek parti hegemonyası altında.

Türkiye tek başına güçlüdür. Orta Doğu'da petrol olması Türkiye'nin gücünü ve önemini arttırmaktadır çünkü, zenginliğin komşusunuz. O zenginlik dünya için önemliyse, siz de önemlisinizdir.

Kuveyt olayında Türkiye neden önemliydi? Çünkü, Irak'ın hemen üstündeydi. Suudi Arabistan da riskli bir ülkedir. **Önceden de ifade ettiğim gibi, Türkiye'nin önemi hem gücünden, hem de coğrafyasından gelir.**

Soru : Hemen arkanızda pazusu Türkiye olan bir kol illüstrasyonu asılı. Nedir bu?

Tibuk : Liberal Demokrat Parti'nin programını değerli karikatürist Haslet Soyöz illüstre etti. Arkamda asılı olan illüstrasyon, dış politika ile ilgili olanı. **Bizim dış politikamızın pazusu, Türkiye'nin coğrafi konumudur.** Bu konum değişmedikçe gücümüz azalmaz.

İstanbul'da Galata Köprüsü'nün sahibiyse, itibarlısınız. İflâs bile etseniz, itibarınız düşmez çünkü. herkes sizin köprüünüzden geçmek isteyecektir.

Soru : Son zamanlarda ortaya atılan ikinci Cumhuriyet söylemine ilişkin görüşleriniz, düşünceleriniz nedir?

Tibuk : Biz Cumhuriyeti zaten tek bir dönem olarak görmüyor, değerlendirmiyoruz. Cumhuriyet'in ilk dönemi var, reformlar dönemi var, '30'dan sonra koyu devletçilik dönemi var, rahmetli Atatürk'ten sonra İnönü dönemi var, DP dönemi var, vb. **Cumhuriyet o kadar değişik şekillerde yorumlanması gereken bir yönetimdir ki, numaralamaya gerek yoktur. Nitelik diyorsanız, Liberal Demokrat Parti olarak biz ülkemizi bir "demokratik hukuk devleti" haline getirmeye talibiz.**

Soru : 1974'te siz iktidar olsaydınız, Kıbrıs konusunda ne yapardınız?

Tibuk : Önceden de ifade ettiğim gibi, **Türk Hükümeti'nin Kıbrıs'a çıkıp, belli bir sınır çizmiş olmasını biz olumlu karşılarıyoruz. 20 yıldan beri Kıbrıs'ta barış varsa, bu sınır sayesinde var.** Aksi takdirde, belirli bir ajitasyon içindeki bu iki toplum durup durup kapışacaktı; Yunanistan ile Türkiye de birbirine girecekti.

Soru : Ama, bu durum dünya kamuoyu itibarıyla Türkiye'yi çok zorlamaya başladı.

Tibuk : Kıbrıs'da Türkiye'nin yaptığı ilk harekâta bir fırsat kaçırılmıştır.

İlk harekâta bütün dünya kamuoyu Türkiye lehine idi çünkü, Yunanistan'da bir cunta vardı. Kıbrıs'ta ise, Makarios devrilmmişti ve bir başka cunta özentisi bulunuyordu. **Bu nedenle, ilk harekâta Türkiye alkışlanmıştı ve Türkiye sayesinde Karamanlis Yunanistan'a gelmişti.** Yani, Yunanistan'da Avrupa'nın sevmediği bir cunta Türkiye'nin müdahalesi sayesinde devrildi. Sonra görüşmeler başladı.

Ağustos'taki ikinci harekâta ise, bütün dünyayı karşımıza aldık çünkü, şartlar değişmişti. Bütün Avrupa ve dünya Karamanlis'i koruma içgüdüğü ile hareket etmeye başlamıştı. İlk harekâta iyi bitirmeliydik, ikincisine gerek bırakmadan. Bunun askeri olarak incelenmesi lâzım. Kendi kendimizi alkışlıyoruz ama, incelemek lâzım.

Soru : Sizce Kıbrıs sorunu nasıl böylesi bir çözümsüzlüğe ulaştı?

Tibuk : Kıbrıs'ın bu boyutlarda bir sorun haline gelmesi, bence bir dizi acemiliklerin ürünüdür. Acemilikler derken, tekrar Zorlu'ya dönmek istiyorum.

Zorlu, bütün o gürültü, patırdı içinde sıfırdan Türkler'in haklarını kopardı. İnönü için Kıbrıs yoktu hatta, Fuat Köprülü bile, "Kıbrıs diye bir sorunumuz yoktur" diyordu. Olayı sıfırdan çıkaran Fatin Rüştü Zorlu'dur, Yunanistan ile dostluğu bozmadan. 650 kişilik bir alay göndermiştir Kıbrıs'a. Malûm, askeri birlik göndermek demek, fiili işgal demektir. **Böyle devlet adamları olacak ki, sorunu çözümleyin.**

Bence Kıbrıs sorunu, ikinci harekâttan sonra da, sıcağı, sıcağına çözümlenebilirdi. O noktada dostlarımızın yardımını istemeliydik. Bundan kaçınmamalıydık.

Yunanistan ile Türkiye'nin bir problemi varsa, ikisinin de saygı duyduğu bir hakeme müracaat, son derece doğaldır. Bu yapılmadı.

Netice itibariyle, **Kıbrıs'ta hükümetlerin çıkarma konusunda başarılı kararları vardır ama, çıkarmadan sonra barış yapma konusunda da ihmalleri ya da beceriksizlikleri söz konusudur. Buna Ecevit Hükümeti'ni de dahil ediyoruz.**

Kıbrıs ile ilgili olarak değinmek istediğim bir diğer konu, 12 Eylül sonrası gelişmelerdir. Malûm,12 Eylül'den sonra, 29 Eylül'de tek taraflı bir kararla NATO Yunanistan'ı almıştır. Hatırlarsanız, Kıbrıs harekâtından sonra Yunanistan NATO'dan çıkmıştı. Tekrar giremiyordu. 1980'de Rusyâ hâlâ büyük bir tehditti yani, Batı bloğu için Yunanistan NATO'ya girmeye mecburdu çünkü, başka hiçbir yardım alamıyordu; gücünü, silahlarını yenileyemiyordu.

Biz karşılıksız olarak Yunanistan'ı NATO'ya alarak, büyük bir hata yaptık. Bu Sayın Kenan Evren'in büyük yanlışıdır.

Soru : Dış ilişkilerde hep karşılıklı çıkar gündemde, öyle mi?

Tibuk : Tabii, öyle. Örneğin, Kıbrıs konusunda ikinci büyük yanlışı da maalesef, Mesut Yılmaz yapmıştır, Körfez Krizi'nden sonra Türkiye'nin ve Turgut Özal'ın itibarı yüksekti. Bush bütün dünyanın lideri durumundaydı. O sırada Türkiye olarak biz çok mert bir ortak havasına girdik ve dedik ki, "Sizden yardım istemiyoruz -- malûm, Mısır borçlarını sildirdi, Ürdün de geçenlerde sildirdi -- haksızlık olduğu için sizin yanınızdayız" dedik, "üç kuruş borç almak için değil." Büyük itibar kazandık bu tavrımızla.

O sırada Bush'dan Kıbrıs sorununun çözümlenmesi için yardım istendi. Bizim güçlü olduğumuz bu dönemde ABD yardım vaat etti. Mitçotakis zoraki gitti Paris'e çünkü, biliyordu Bush'un Türkiye'den yana ağırlığını koyacağını. **Tam sıcağı, sıcağına iç çözümlenecekken, Mesut Yılmaz "Seçime gidiyoruz, seçimden sonra"; diyerek, için ucunu bıraktı.**

Halbuki, gizli diplomasi ile, kapalı kapılar ardında, ABD hakem tutularak -- ki, ABD bizim yanımızda yer alacaktı, ödemesi gereken borcu vardı -- çözümlenecekti bu sorun. **1991'de bu Mesut Yılmaz'ın kaçırdığı çok önemli bir fırsattır.** Bush'un itibarı sonraları düştü. Başkanlığı bitti. **Şimdi Kıbrıs'ta kötü bir durumdayız, Birleşmiş Milletler kararlarında, vs. Oysa, çözebilirdik sorunu.**

Soru : Gizli diplomasi ile neyi kastediyorsunuz?

Tibuk : Gizli diplomasi dememin nedeni, böyle olunca Mitçotakis de kendi ülkesine dönünce istediği hikâyeyi anlatacaktı halkına, siyaseten yıpranmadan. **Gizli diplomasiden sonra her ülkenin lideri dönüp kendi halkına istediğini anlatır!**

Soru : Kıbrıs sorununun bugününü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tibuk : **Bugün, Liberal Demokrat Parti olarak biz Kıbrıs'ta taviz verilmesinden yana değiliz. Yani, iki toplum birlikte yaşar tezine karşıyız.** Bu iki toplumu bir araya getirmeye kalkarsak, Yunanistan ile başımız yine belâya girecektir.

Yunanlılar'a anlatmamız lâzım ki, Yunanistan'ın da lehinedir iki toplumun ayrı yaşaması.

Soru : Körfez Savaşı sırasında iktidarda olsaydınız, ne yapardınız?

Tibuk : **Körfez Savaşı sırasında Türkiye'nin sergilediği tavır büyük ölçüde doğrudur. Bazı hatalar yapılmıştır ama, önemli de değildir bu hatalar. Kimseye haksızlık etmemek lâzım çünkü, son derece zor bir dönemdi.**

Irak konusunda Türkiye batı bloğunun yanında yer almaya mecburdu ve stratejik olarak da haklıydı. Irak'ın bu şekilde Türkiye'ye tehdit oluşturmasına kimse göz yumamazdı.

Bizce %95 oranında akıllı bir dış politika izlendi Körfez Krizi sırasında.

Teşekkür ederim.